

Sygn. akt: I Ns 180/17

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2018 r.

Sąd Rejonowy w Szczytnie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Leszek Bil
-----------------	----------------

Protokolant:	p.o. sekretarza sądowego Patrycja Zygmuntowicz
--------------	--

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2018 r. w Szczytnie na rozprawie

sprawy z wniosku K. L.

z udziałem P. T. i B. R. (1)

o częściowy dział spadku

postanawia:

I. oddala wniosek,

II. zasądza od wnioskodawczyni K. L. na rzecz uczestniczki B. R. (1) kwotę 3.600,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I Ns 180/17

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni K. L. we wniosku złożonym w dniu 26 czerwca 2017 roku wniosła o zniesienie współwłasności nieruchomości zapisanej w KW (...), położonej w L., której współwłaścicielami są wnioskodawczyni w 2/3 części i B. R. (1) w 1/3 części. Wnioskodawczyni zaproponowała, by nieruchomość podzielić na dwie części, odpowiednio do udziałów uczestników, z ewentualnym wyrównaniem różnicy wartości poprzez spłatę ziemią. K. L. podniosła, iż uczestniczka B. R. (1) sprzeciwia się przeprowadzeniu niezbędnych remontów, zaś wszystkie koszty utrzymania domu i posesji ponosi wnioskodawczyni.

Uczestniczka B. R. (2) wskazała, iż nie może zgodzić się na zaproponowany przez wnioskodawczynię sposób zniesienia współwłasności. Podała, że wcześniej prowadzone były rozmowy odnośnie spłaty jej udziału w gotówce, na co uczestniczka wyraziła zgodę.

Na rozprawie w dniu 26 września 2017 roku wnioskodawczyni sprecyzowała swoje stanowisko, wnosząc o dział spadku po zmarłej G. K..

W piśmie, które wpłynęło do tut. Sądu w dniu 9 października 2017 roku uczestniczka B. R. (1), wskazała, że w skład spadku po zmarłej wchodzi około 11 ha ziemi, przy czym wartość jednego hektara wynosi około 24.000 złotych, zatem

wartość ziemi wynosi 263.000 złotych. Dalej podała, iż jest skłonna oddać wnioskodawczyni 3 ha ziemi w zamian za dom i działkę o nr (...), w którym zamieszkałaby jedna z jej córek.

Po ostatecznym sformułowaniu swojego stanowiska K. L. wniosła o dokonanie częściowego działu spadku po zmarłej w dniu 15 maja 1992 roku G. K. i zniesienie współwłasności w ten sposób, że przyznać wnioskodawczyni na wyłączną własność prawo własności działki nr (...) o pow. 0,25 ha, położonej w L., zabudowanej w części budynkiem mieszkalnym, wchodzącej w skład nieruchomości rolnej, dla której Sąd Rejonowy w Szczytnie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) o wartości 120.000 złotych i zasądzić od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki kwotę 40.000 złotych tytułem spłaty jej udziału, płatnej w 72 miesięcznych ratach bądź dwóch ratach, po 20.000 złotych każda. W ocenie wnioskodawczyni ważnym względem przemawiającym za częściowym działem spadku jest zły stan nieruchomości oraz fakt, że to wnioskodawczyni ponosi koszty jej utrzymania, a uczestniczka w nich nie partycypuje.

Uczestniczka B. R. (1) konsekwentnie wnosiła o oddalenie wniosku o częściowy dział spadku, albowiem zasadą jest dział całego majątku. Podniosła, iż w tej sprawie chodzi o podział gospodarstwa rolnego, wobec czego dział spadku powinien nastąpić w reżimie dotyczącym gospodarstwa rolnego. Niezależnie od powyższego B. R. (1) zakwestionowała wartość nieruchomości objętej wnioskiem. W przypadku gdyby Sąd orzekł o dopuszczalności częściowego działu domagała się jednorazowej spłaty od wnioskodawczyni.

Wezwany w charakterze uczestnika P. T. nie zgłosił wniosku o dokonanie działu spadku obejmującego cały majątek spadkowy i początkowo nie zajął żadnego stanowiska natomiast na ostatniej rozprawie przychylił się do stanowiska uczestniczki wnoszącej o oddalenie wniosku o częściowy dział spadku .

Sąd ustalił, co następuje:

Postanowieniem z dnia 31 maja 2016 roku Sąd Rejonowy w Szczytnie w sprawie(...)stwierdził, że spadek po G. K. z domu W., córce A. i M., zmarłej dnia 15 maja 1992 roku w L., ostatnio stale zamieszkałej w L., na podstawie ustawy nabyli: mąż S. K. w udziale 7/28 części oraz dzieci: I. G., Z. P., W. P., B. P., K. L., B. R. (1) i P. T. w udziałach po 3/28 części każde z nich, z tym, że wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne położone w L., gm. S., o powierzchni 14,87 ha, dla którego Sąd Rejonowy w Szczytnie prowadzi księgi wieczyste nr (...) dziedziczą z mocy ustawy dzieci: K. L., B. R. (1) i P. T. w udziałach po 1/3 części każde z nich.

(dowód: postanowienie z dn. 31.05.2016r. k. 80 w aktach sprawy (...)tut. Sadu, zawiadomienie o wpisie w KW k.4-5, odpis KW k. 9)

Umową z dnia 31 maja 2017 roku zawartą przed Notariuszem E. K., prowadzącym Kancelarię Notarialną w S. przy ul. 1 maja 40a ((...)) P. T. darował K. L. cały swój udział wynoszący 1/3 części w zabudowanej nieruchomości oznaczonej jako działka gruntu nr (...) o p[powierzchni 0,2500 ha, położonej w L., gm. S., powiat (...), województwo (...), dla której Sąd Rejonowy w Szczytnie prowadzi księgę wieczystą o nr (...).

(dowód: akt notarialny Rep. A nr (...) k. 41-43)

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek o częściowy dział spadku jest nieuzasadniony .

Do rozpoznania w zakresie materialnym wniosku w niniejszej sprawie zastosowanie mają właściwe przepisy o wspólności majątku spadkowego i o dziale spadku tj. przepisy art. 1035 – 1046 k.c. z odesłaniem do przepisów art. 195-221 k.c., dotyczącymi zniesienia współwłasności. Z kolei procesowymi przepisami znajdującymi zastosowanie w niniejszej sprawie są: art. 680 k.p.c. i następne, które z kolei zawierają odesłanie do przepisów o postępowaniu w sprawie o zniesienie współwłasności (art. 617 i następne k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c.). Zastosowanie w niniejszej sprawie znajdzie zatem również art. 1038 § 1 k.c. zgodnie z którym sądowy dział spadku powinien obejmować cały spadek, a z ważnych powodów może być ograniczony do części spadku. Przez część spadku należy w tym kontekście rozumieć zarówno poszczególne przedmioty, jak i wyodrębnione masy majątkowe (np. przedsiębiorstwo,

gospodarstwo rolne, majątek osobisty zmarłego) (tak E. Niezbecka, w: Kidyba, Komentarz KC, t. IV, 2012, s. 353–354). Nie ulega zatem wątpliwości, iż możliwy jest dział spadku obejmujący jedynie gospodarstwo rolne, o ile istnieją szczególne względy przemawiające za takim podziałem.

Ważne powody uzasadniające dopuszczalność częściowego sądowego działu spadku należy przy tym rozumieć obiektywnie – jako przeszkody uniemożliwiające całkowity dział spadku przez sąd.

Niewątpliwie takim ważnym powodem mogą być spory dotyczące własności niektórych rzeczy lub uprawnień spadkodawcy wchodzących do spadku. Jeśli bowiem nie jest ostatecznie pewne, że stanowią one składnik spadku (np. toczy się postępowanie sądowe co do własności konkretnej rzeczy), to nie mogą być przedmiotem działu spadku, a jednocześnie niezasadne byłoby powstrzymywanie działu całego spadku tylko z tego powodu (np. wówczas, kiedy spadek jest znaczny i sporne prawo stanowi tylko niewielki procent całej masy spadkowej). Sąd Najwyższy wskazał również, że "przyznawanie spadkobiercy nieruchomości lub jej części z przeznaczeniem na sprzedaż w celu zdobycia środków na spłatę sprzeciwia się istocie podziału w naturze. Prawo własności z przeznaczenia powinno najpierw umożliwiać korzystanie z rzeczy i uzyskiwanie pożytków. Jeżeli z przyczyn faktycznych lub prawnych istotny składnik masy spadku nie może być w ten sposób wykorzystany, a zmiana ukształtowania (konfiguracji) wydzielanych części nie prowadzi do poprawy, zachodzą ważne powody ograniczenia działu do części spadku (art. 1038 § 1 k.c.) i pozostawienia reszty we współwłasności" (post. SN z 17.12.1999 r., III CKN 502/98, L.). Ważną przyczynę stanowić może również przewidywane wywłaszczenie określonej nieruchomości wchodzącej w skład spadku (zob. L. Stecki, w: J. Winiarz, Komentarz KC, t. 2, 1989, s. 899). Za wystarczająco ważny powód bywa w praktyce uważane złożenie przez wszystkich spadkobierców zgodnego wniosku o dokonanie częściowego działu spadku.

W świetle powyższych rozważań nie ulega zatem wątpliwości, iż możliwy jest dział spadku obejmujący gospodarstwo rolne, o ile istnieją szczególne względy przemawiające za takim podziałem. Jednakże zwrócić należy uwagę, iż w przedmiotowej sprawie wnioskodawczyni ostatecznie domagała się przeprowadzenia częściowego działu spadku obejmującego tylko część jednego ze składników majątku spadkowego w postaci gospodarstwa rolnego, a konkretnie - nieruchomości zabudowanej, dla której Sąd Rejonowy w Szczytnie prowadzi księgę wieczystą KW nr (...). Wnioskodawczyni nie wskazała przy tym, jakie ważne powody przemawiają za proponowanym przez nią podziałem, podając jedynie ogólnie, iż nieruchomość objęta wnioskiem jest niezamieszkała, a budynek wymaga kapitalnego remontu. Zdaniem wnioskodawczyni uczestniczka B. R. (1) w zasadzie nie wykazuje żadnego zainteresowania stanem nieruchomości, to ona przyjeżdża kontrolować jej stan, opłaca rachunki, finansuje koszt drobnych napraw w budynku, kosi trawę na działce oraz czuje się sentymentalnie związana z nieruchomością. W ocenie Sądu podnoszone przez wnioskodawczynię argumenty nie stanowią jednak ważnych powodów uzasadniających częściowy dział spadku. Jednocześnie wnioskodawczyni nawet nie zmierzała do wykazania (co byłoby wprawdzie utrudnione, aczkolwiek nie niemożliwe), iż działka będąca przedmiotem podziału nie stanowi części gospodarstwa rolnego, nie jest z nim funkcjonalnie powiązana, stanowi odrębną i niezależną nieruchomość. W takiej sytuacji, przy jednoczesnym istnieniu uzasadnionych względów, Sąd mógłby dokonywać działu spadku w zakresie wskazanym przez wnioskodawczynię. Natomiast w niniejszej sprawie Sąd związany był wnioskiem K. L. i nie mógł orzec o całościowym działu spadku, albowiem takiego żądania nie zgłosił żaden z uczestników. Dopiero gdyby taki wniosek złożyłby którykolwiek z pozostałych uczestników, bądź wnioskodawczyni rozszerzyłaby swoje stanowisko, Sąd zobligowany byłby do przeprowadzenia działu spadku, w oparciu m.in. o przepisy art. 213 i nast. kodeksu cywilnego oraz 619 k.p.c. Wskazać bowiem należy, że ustawodawca ze względów społeczno-gospodarczych w sposób szczególny reguluje likwidację współwłasności dotyczącą gospodarstw rolnych. W postępowaniu o dział spadku i zniesienie współwłasności, którego przedmiot stanowi gospodarstwo rolne często dochodzi do skumulowania się sprzecznych interesów, z których każdy zasługuje na ochronę. Nakłada to na sądy obowiązek szczególnej wnikliwości i dociekliwości w koncentracji materiału dowodowego pozwalającego następnie optymalizować rozstrzygnięcie. Należy zwrócić również uwagę, że podział gospodarstwa rolnego musi nastąpić z uwzględnieniem zasad prawidłowej gospodarki (postanowienie SN z dnia 7 marca 2008 r., III CKN 328/07, L.).

Wydanie orzeczenia zgodnie z żądaniem K. L. nastąpiłoby zatem z naruszeniem przepisów procesowych, tj. art. 619 k.p.c. zgodnie z którym w postępowaniu o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego sąd ustala jego skład i

wartość, w szczególności obszar i rodzaj nieruchomości wchodzących w skład tego gospodarstwa oraz obszar i rodzaj nieruchomości stanowiących już własność współwłaścicieli i ich małżonków, a w miarę potrzeby także okoliczności przewidziane w art. 216 Kodeksu cywilnego.

Z uwagi na powyższe, Sąd oddalił wniosek K. L..

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 2 k.p.c. nakładając na wnioskodawczynię obowiązek zwrotu kosztów postępowania uczestnicze B. R. (1) zastępowanej przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, z uwagi na to, że interesy wnioskodawczyni i uczestniczki były ze sobą sprzeczne, a wniosek wnioskodawczyni o częściowy dział spadku został oddalony. Zgodnie z art. 520 § 2 k.p.c. jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub ich interesy są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. Niewątpliwie stanowiska wnioskodawczyni i uczestniczki były przeciwstawne, albowiem B. R. (1) domagała się oddalenia wniosku. Kwota zasądzonych kosztów postępowania na rzecz uczestniczki sprowadza się opłaty za czynności radcy prawnego reprezentującego B. R. (1). Mając na uwadze wskazaną przez wnioskodawczynię we wniosku wartość przedmiotu sprawy na kwotę 120.000 zł, należna opłata ustalona zgodnie z § 6 pkt 3 oraz § 2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018, poz. 265 t.j.) wynosi 3.600 złotych.

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...),
3. (...)
- S.,(...)